

Toelichting bij modelstatuten voor een sportbond n.a.v. van het Rapport Goed Sportbestuur

Deze toelichting vormt tevens een aanvulling op de toelichting bij de 13 stellingen in het Rapport Goed Sportbestuur. Voor een goed begrip van de statuten wordt tevens verwezen naar de toelichting in het Rapport.

(1) Inleiding

In deze modelstatuten voor een sportbond is uitgegaan van een sportbond zonder afdelingen en waarbij alle leden tezamen de algemene vergadering vormen. In de toelichting bij het artikel over de algemene vergadering wordt de ledenraad als alternatief besproken.

Tevens is uitgegaan van een lidmaatschapsconstructie met een dubbel lidmaatschap, waarbij zowel de vereniging als hun leden lid zijn van de sportbond en dus op hen beiden het verenigingsrecht van toepassing is.

Voorts is in het model uitgegaan van het traditionele besturingsmodel met een algemene vergadering (bondsvergadering genaamd) die het beleid in de sportbond vaststelt, welk beleid wordt uitgevoerd door het bondsbestuur. De directeur van de sportbond is alleen verantwoording verschuldigd aan het bondsbestuur, terwijl het personeel van de sportbond alleen verantwoording verschuldigd is aan de directeur.

(2) Lidmaatschapsconstructie

De in artikel 4 gehanteerde lidmaatschapsconstructie is de door sportbonden meest gebruikte lidmaatschapsconstructie met een dubbel lidmaatschap. De leden van een sportvereniging zijn lid van die sportvereniging en daardoor gehouden de statuten en reglementen van de sportvereniging na te leven. Daarnaast zijn zowel de sportvereniging als de leden van die sportvereniging lid van de sportbond en zijn zij om die reden gehouden de statuten en reglementen van de sportbond na te leven. Het is van belang dat er tussen de sportbond en de sportbeoefenaar een rechtstreekse verenigingsrechtelijke band is op grond waarvan allerlei verplichtingen (o.a. dopingbepalingen, sponsoring en het toepassen van tuchtrecht) op de sportbeoefenaar van toepassing kunnen worden verklaard.

Met betrekking tot het lidmaatschap kan voorts nog worden gekozen voor een categorie 'persoonlijke leden'. Dit betreft veelal de categorie van officials en alle andere leden die wel lid willen zijn van de sportbond maar niet van een vereniging van de sportbond. In de statuten of in een reglement kunnen aan deze categorie van leden andere rechten en verplichtingen worden verbonden.

(3) Seksuele intimidatie

NOC*NSF hanteert een door alle sportbonden onderschreven gedragscode om seksuele intimidatie in de sport tegen te gaan. Deze code is op de website van NOC*NSF te raadplegen. Het Rapport Goed Sportbestuur beveelt aan een afzonderlijk reglement te maken waarin het tegengaan van seksuele intimidatie nader is uitgewerkt.

(4) (Tucht)rechtspraak

De rechtspraak en tuchtrechtspraak in de bond moet zijn gebaseerd op de statuten, waarin de hoofdlijnen van de (tucht)rechtspraak worden geregeld. De tuchtrechtspraak wordt nader uitgewerkt in een Tuchtreglement. In het kader van de tuchtrechtspraak is het van belang dat er sprake is in de bond van een scheiding der machten, waarbij de bestuurlijke, de wetgevende en de rechtsprekende macht zijn gescheiden. In die constructie stelt de bondsvergadering de reglementen vast en geschiedt de rechtspraak door onafhankelijke tuchtrechtelijke colleges, waarvan de leden worden benoemd door de bondsvergadering.

In het model is geregeld dat de tuchtrechtspraak geschiedt door de tuchtcommissie en de commissie van beroep van de sportbond.

In plaats daarvan is het ook mogelijk dat een sportbond zijn tuchtrechtspraak uitbesteedt aan het Instituut Sportrechtspraak, waarna de tuchtcommissie en de commissie van beroep van het Instituut Sportrechtspraak fungeren als tuchtcommissie en commissie van beroep van de sportbond. Die tuchtrechtspraak geschiedt volgens het Tuchtreglement van het Instituut Sportrechtspraak, welk Instituut ook een Dopingreglement kent dat is afgestemd met het Tuchtreglement van Instituut Sportrechtspraak. Daarnaast kent het Instituut Sportrechtspraak een Reglement seksuele intimidatie. Overtredingen van dit reglement, maar ook van het Dopingreglement en alle andere overtredingen worden ingeval van uitbesteding berecht door de tuchtcommissie en de commissie van beroep van het Instituut Sportrechtspraak.

Behalve de tuchtrechtspraak kan aan het Instituut Sportrechtspraak ook rechtspraak op grond van arbitrage en bindend advies worden opgedragen, alsmede mediation.

(5) Beëindiging van lidmaatschap

Het past in de gekozen lidmaatschapsconstructie dat er een koppeling is tussen het lidmaatschap van de sportbeoefenaar van de vereniging en diens lidmaatschap van de sportbond. Dat betekent omgekeerd dat wanneer de sportbeoefenaar geen lid meer is van de sportvereniging dan tevens het lidmaatschap van de sportbond eindigt, tenzij de sportbeoefenaar aansluitend lid wordt van een andere sportvereniging van de sportbond.

(6) Bestuursmodellen

In de modelstatuten is gekozen voor het model dat er slechts één bestuur is in de sportbond, welk bestuur geen dagelijks bestuur kent. Evenmin zijn er afdelingen (afdeling, regio, district, kring of hoe ook anders genaamd) die een bestuur kennen. Er is in dit model sprake van een zeer platte organisatie met een bondsbestuur dat verantwoording aflegt aan de bondsvergadering. Het bondsbestuur legt tevens verantwoording af voor de handelingen van de directeur. Hierdoor is het bondsbestuur in staat eenheid van beleid te realiseren en hiervoor verantwoording af te leggen.

In het model is er voor gekozen dat de directeur verantwoording aflegt aan het bondsbestuur en dat het personeel van het bondsbureau verantwoording aflegt aan de directeur.

Als variant op het gekozen model kan men het bondsbestuur uit zijn midden een dagelijks bestuur laten benoemen die verantwoordelijk is voor de dagelijkse gang van zaken in de sportbond. Het bondsbestuur belast zich bij die variant met het beleid op hoofdlijnen. De leden van het dagelijks bestuur zijn lid van het bondsbestuur en leggen aan het bondsbestuur verantwoording af. In deze variant realiseert het bondsbestuur eenheid van beleid door zowel namens het dagelijks bestuur als de directeur voor het gehele bondsbeleid verantwoording af te leggen aan de bondsvergadering.

Indien gekozen wordt voor een twee lagenstructuur zullen er afdelingen (hoe ook genaamd) in de sportbond zijn met een afdelingsbestuur dat verantwoording aflegt aan de eigen afdelingsvergadering. Een zeer veel in de praktijk voorkomend probleem is dat bij een twee lagenstructuur afdelingen zelfstandig handelen waardoor de eenheid van beleid in de sportbond moeilijk kan worden gerealiseerd. Om dit probleem te vermijden kan worden gekozen voor het systeem van het 'duale stelsel' dat een dubbele verantwoordingsverplichting van het afdelingsbestuur kent. Voor zover het afdelingsbestuur het door het bondsbestuur gedelegeerde bondsbeleid uitvoert, is het afdelingsbestuur bij het duale stelsel verantwoording verschuldigd aan het bondsbestuur, dat hierdoor voor het gehele beleid in de sportbond, waaronder begrepen het beleid in de afdelingen, verantwoording kan afleggen aan de bondsvergadering. Waar het afdelingsbestuur het door de afdelingsvergadering vastgestelde afdelingsbeleid uitvoert, is het afdelingsbestuur verantwoording verschuldigd aan de eigen afdelingsvergadering. Het duale stelsel realiseert niet alleen eenheid van beleid maar bevordert tevens de stabiliteit in de sportbond.

Een ander bestuursmodel is het model waarbij de sportbond een bestuur, een algemene vergadering en een raad van commissarissen kent, waarbij een aantal bevoegdheden van de algemene vergadering zijn toegekend aan de raad van commissarissen. De raad van commissarissen komt vaker bijeen dan de algemene vergadering en is mede daardoor in staat nauwgezette controle uit te oefenen op het beleid van het bondsbestuur. Dit alternatief is voor de sportwereld minder geschikt omdat de algemene vergadering minder invloed kan uitoefenen en mede daardoor er onvoldoende draagvlak zal zijn voor het in de sportbond te voeren beleid.

Voor de volledigheid wordt ook nog gewezen op het bestuursmodel, waarbij het bestuur bestaat uit één of meer personen (de directeur/directieleden). Het bestuur bestaat in die variant uit professionele werknemers die verantwoording afleggen aan de algemene vergadering en aan de raad van commissarissen indien deze laatste is ingesteld. Ook dit model is voor de sportwereld minder geschikt.

(7) Onverenigbaarheden

De scheiding der machten is niet alleen in de Nederlandse Staat maar ook in het verenigingsrecht een grondbeginsel. Bij deze scheiding zijn de bestuurlijke macht (het bondsbestuur), de wetgevende macht (de bondsvergadering) en de rechtsprekende macht (tuchtcommissie en commissie van beroep) van elkaar gescheiden, zodanig dat er een balans wordt aangebracht. Het bondsbestuur is immers belast met het besturen van de vereniging. De bondsvergadering controleert het beleid van het bestuur en bepaalt via reglementen tevens welke normen er in de vereniging gelden. Is er sprake van een overtreding van zo'n norm dan wordt dit beoordeeld door een onafhankelijke tuchtcommissie en een commissie van beroep. De wet schrijft voor dat de leden van een financiële- of kascommissie geen deel kunnen uitmaken van het bestuur, omdat anders bestuursleden hun eigen financiële beleid zouden moeten beoordelen. Vandaar dat in de statuten bij het bondsbestuur is bepaald dat leden van het bondsbestuur niet tevens zitting kunnen hebben in de financiële commissie en in de tuchtcommissie en commissie van beroep.

(8) Profiel kandidaten

De algemene vergadering kan voor iedere bestuursfunctie een bestuursprofiel en een competentieprofiel opstellen, welke nader worden geregeld in het Profielreglement

(9) Benoemingsduur

De wet regelt niet de benoemingsduur van bestuursleden, van commissieleden of van andere functionarissen in de vereniging waardoor het mogelijk is dat aansluitend telkens herbenoeming plaatsvindt.

Om o.a. doorstroming in de vereniging te bevorderen wordt in en buiten de sportwereld meer en meer het systeem toegepast van de beperkte herbenoeming. In dat systeem worden bestuursleden (commissieleden, bondsafgevaardigden of andere functionarissen) benoemd voor de statutair voorgeschreven benoemingsduur en kunnen zij aansluitend slechts één of tweemaal voor diezelfde periode worden herbenoemd. Na afloop van de laatste benoemingsduur mag de betrokkene dan één gehele benoemingsperiode niet meer diezelfde functie uitoefenen. Wel enige andere functie in de bond, wederom gemaximeerd tot de statutair voorgeschreven benoemingsduur.

Bij de meeste verenigingen worden bestuursleden benoemd voor de duur van drie jaren en kiest men voor een herbenoeming van tweemaal drie jaren waardoor de betrokkene maximaal negen jaren dezelfde functie achter elkaar kan uitoefenen. Een periode van drie jaren lijkt in de praktijk het meest geschikt omdat kandidaten zich voor een dergelijke periode willen binden en hun thuisfront die periode ook acceptabel acht. Dit is minder het geval bij een benoemingsduur van vier jaren, in welk geval in de praktijk meestal wordt gekozen voor één aansluitende

herbenoeming. Een benoemingsduur van twee jaren is uit een oogpunt van continuïteit minder geschikt. Vandaar dat in het model is gekozen voor een benoemingsduur van drie jaren.

(10) Directiestatuut

In een Directiestatuut wordt de verhouding tussen het bestuur en de directie nader geregeld. Het Directiestatuut mag niet in strijd zijn met de statuten en reglementen van de sportbond noch met de arbeidsovereenkomst van de directeur. De taken en bevoegdheden, voor zover deze verenigingsrechtelijke verantwoordelijkheden met zich meebrengen, worden op hoofdlijnen in de statuten geregeld. De verdere verhouding tussen het bestuur en de directeur kan men in een Directiestatuut regelen. In het Directiestatuut kunnen daarnaast ook nog praktische aangelegenheden worden geregeld, waaronder de gevallen waarin de directeur namens de sportbond als woordvoerder optreedt, algemene instructies voor het personeelsbeleid alsmede of en zo ja in welke gevallen de directeur bevoegd is in de internationale sportfederatie een bestuurs- of commissiefunctie te vervullen. De vertegenwoordigingsbevoegdheid van de directeur kan worden geregeld in een volmacht die bij het handelsregister wordt gedeponereerd. Desgewenst kan het bestuur of de algemene vergadering een profiel opstellen waaraan een te benoemen directeur dient te voldoen.

(11) Kas- of financiële commissie/(register)accountant

Volgens de wet kan worden volstaan met een kas- of financiële commissie van twee personen die jaarlijks worden benoemd. Om samenspanning te voorkomen is het gewenst de commissie in de praktijk uit drie leden te doen bestaan. De wet biedt ook de mogelijkheid om de controle van de jaarstukken op te dragen aan een registeraccountant of een AA-accountant indien deze laatste een aantekening heeft behaald om jaarstukken te mogen controleren. De wet verhindert niet dat de controle zowel wordt opgedragen aan de registeraccountant die controleert op rechtmatigheid als aan een financiële of kascommissie die controleert op de doelmatigheid. In het model is uitgegaan van een controle door een register(accountant).

(12) Bondsvergadering/ledenraad

De wet kent twee soorten algemene vergaderingen: (a) de algemene vergadering die bestaat uit alle leden van de vereniging en (b) de ledenraad die bestaat uit afgevaardigden, meestal zo'n 30, 40 of 60 leden.

(a) de algemene vergadering die uit alle leden bestaat, is in dit model weergegeven;

(b) de ledenraad is een algemene vergadering die bestaat uit afgevaardigden die via afdelingen door de leden zijn gekozen. Alle leden in de vereniging moeten in staat worden gesteld afgevaardigden te kunnen kiezen.

Meestal zijn dit een aantal afgevaardigden namens een afdeling, waarin in het aantal de grootte van de afdeling zich weerspiegelt. Noodzakelijk is dit niet, omdat het immers uit oogpunt van stabiliteit ook gewenst kan zijn om alle afdelingen een gelijk aantal afgevaardigden met ieder één stem in de ledenraad toe te kennen. De derde mogelijkheid is dat men per afdeling het aantal afgevaardigden op 2 of 3 stelt, waarbij deze afgevaardigden een zodanig aantal stemmen uitbrengen dat correspondeert met het aantal leden dat onder een afdeling ressorteert. Dit aantal kan rechtevenredig zijn aan een aantal leden (bijv. bij 475 leden van een afdeling 475 stemmen in de bondsvergadering) of staffelsgewijs, in welk geval een staffel wordt gehanteerd zoals bijvoorbeeld: tot 100 leden van de afdeling 1 stem, 101-250 leden: 2 stemmen, etc.

Een ledenraad (die als 'ledenraad' of 'bondsvergadering' kan worden aangeduid) heeft boven het gewone systeem van de algemene vergadering als voordeel dat een beperkter gezelschap de controle op het bestuur uitoefent, waardoor - zeker wanneer deze voor een periode van drie jaren worden benoemd - er meer sprake is van continuïteit en kwaliteit omdat de afgevaardigden zich beter kunnen inwerken in bijvoorbeeld het beleid van de sportbond, het lezen van de balans, de staat van baten en lasten en de begroting. Daarom zijn leden van de ledenraad nadien ook geschikt om andere functies in de sportbond te vervullen.

(13) Aantal vergaderingen algemene vergadering

Wettelijk is een vereniging verplicht slechts één algemene vergadering per jaar te houden en wel uiterlijk zes maanden na afloop van het voorafgaande boekjaar. In beginsel is het boekjaar gelijk aan het kalenderjaar, tenzij de statuten anders bepalen.

In de praktijk blijkt het praktisch om jaarlijks twee algemene vergaderingen te houden, de voorjaarsvergadering en de najaarsvergadering. Uitgaande van een boekjaar dat gelijk is aan het kalenderjaar wordt dan in de voorjaarsvergadering de balans en de staat van baten en lasten goedgekeurd en wordt in de najaarsvergadering de begroting goedgekeurd. Houdt men één algemene vergadering per jaar, dan moet in die vergadering zowel goedkeuring plaatsvinden van de balans en de staat van baten en lasten als van de begroting. Dit laatste is dan erg vroegtijdig en minder nauwkeurig omdat men dan al ruim zes maanden voor het nieuwe boekjaar de begroting moet vaststellen. Om die reden kiezen vrijwel alle landelijke organisaties en sportbonden voor het systeem van twee algemene vergaderingen per jaar. Dit sluit niet uit dat daarnaast ook nog buitengewone algemene vergaderingen kunnen worden gehouden.